

KUTATÓKÖZPONT NEVE:
Társadalomtudományi Kutatóközpont
KUTATÓINTÉZET NEVE:
Cím: irányítószám, város, utca/tér stb., házszám
1097 Budapest Tóth Kálmán utca 4.
Postafiók címe: irányítószám, város, Pf. száma
1476 Budapest 100, Pf. 340.
telefonszám:
(061) 2246700
honlap:
https://tk.hu/
e-mail:
titkarsag@tk.hu

I. Közvetlenül kutatóközpont alá tartozó kutatási egység(ek) kiemelt eredményei a tématerületek megjelölésével

Számítógépes Társadalomtudomány – CSS –RECENS Kutatócsoport

A CSS-Recens kutatócsoport munkatársai 2020-ban számos korábban megkezdett kutatási projekten dolgoztak, illetve több új kutatás is indult. A „Távközlési és szenzor-adatok felhasználása a társadalmi viselkedés, a megismerésére és előrejelzésére. Hagyományos és innovatív adatfelvételi technológiák fúziója.” projekt a hagyományos survey alapú és a passzív szenzoros adatgyűjtési paradigmát kívánja egyesíteni. Ennek keretében egy olyan okostelefon-alapú megoldás készül, amely egyesített platformot biztosít a kétféle adatgyűjtés számára.

A Mesterséges Intelligencia Nemzeti Labor (MILAB) TK-s projektjei közül kettő zajlik jelenleg a CSS-Recens kutatócsoportján belül. A „*Társadalmi viselkedés megértése és modellezése digitális adatokkal*” című kutatás célja egy olyan döntéshozó támogatási platform létrehozása, amely az online térben keletkező szöveges adatokat felhasználva képes szakpolitikai témákban, valós időben képet adni az a hazai lakosság véleményéről és reakciójáról. A 2020 második felében indult empirikus adatgyűjtés az oltásellenességgel kapcsolatos online tartalmakat vizsgálta.

A CSS-Recens jelenlegi kutatási projektjeinek többsége akut társadalmi problémákra próbál közvetlenül is hasznosítható válaszokat keresni. Több kutatás foglalkozik a járványhelyzet társadalmi kihívásaival, illetve a digitalizációhoz és a mesterséges intelligencia térnyeréséhez kapcsolódó jelenségekkel. A CSS-Recens kutatói gyakori szereplői a magyarországi tudományos ismeretterjesztéssel foglalkozó médiumoknak.

A MILAB projekt keretében aktív tárgyalások zajlottak 2020 őszétől kezdődően a magyarországi mobilszolgáltatókkal CDR adatokon alapuló közös kutatási projektek megvalósítására. A járványhelyzettel kapcsolatos kutatások az Operatív Törzs munkáját támogatták. A CSS-Recens számos kutatója vesz részt a felsőoktatásban is, azaz a kutatócsoport és a felsőoktatás között folyamatos és aktív kapcsolat (tudástranszfer) van. A kutatócsoport (a Szociológiai Intézettel közösen) aktív kapcsolatban van a European Social Survey (ESS ERIC) európai kutatási infrastruktúrával. Ennek keretében a rendszeres ESS adatfelvétel mellett egy Push-to-web módszertani kísérleti projekt is lebonyolításra került 2020-ban.

A kutatócsoport fontosabb tudományos publikációi 2020-ban:

Szabó, M. K., Ring, O., Nagy, B., Kiss, L., Koltai, J., Berend, G., ... & Kmetty, Z. (2020). Exploring the dynamic changes of key concepts of the Hungarian socialist era with natural language processing methods. *Historical Methods: A Journal of Quantitative and Interdisciplinary History*, 1-13. [link](#)

Janky, Béla. (2019) "Összjáték. Erkölc és racionalitás." Gondolat, Budapest. [link](#)

Keller, T. (2020). Differences in Roma and non-Roma students' ratings of their peers' popularity: an inquiry into the oppositional culture in Hungarian schools with the use of a survey experiment. *Quality & Quantity*, 54, 1233-1255. [link](#)

Bognar, B., & Kmetty, Z. (2020). Believing without moralising: Secularised religiousness in Hungary. *Social Compass*, 67(4), 576-598. [link](#)

Fodor, É., Gregor, A., Koltai, J., & Kováts, E. (2020). The impact of COVID-19 on the gender division of childcare work in Hungary. *European Societies*, 1-16. [link](#)

García-Díaz, C., Péli, G., & van Witteloostuijn, A. (2020). The coevolution of the firm and the product attribute space. *PloS one*, 15(6), e0234007. [link](#)

Gárdos, Judit; Ságvári, Bence (2020) Az értékutatások ígérete és valósága - az értékek kutatása. Az értékutatások ígérete és valósága - az értékek kutatása. In: (Disz)kontinuitások. Napvilág Kiadó; ELTE Eötvös József Kiadó, Budapest. ISBN 9789634892908 [link](#)

Samu, F., Számadó, S., & Takács, K. (2020). Scarce and directly beneficial reputations support cooperation. *Scientific reports*, 10(1), 1-12. [link](#)

Beszámoló a TK Gyerekesély-kutató Csoport 2020. évi tevékenységéről

A kutatócsoport a "Legyen Jobb a Gyermeknek!" Nemzeti Stratégiához kapcsolódó egyes térségi fejlesztésekhez nyújt szakmai-módszertani támogatást az EFOP-1.4.1 „Integrált gyermekprogramok szakmai támogatása” című konzorciális projekt keretében. Közéls feladatot lát el, amennyiben alap- és alkalmazott kutatásokkal, monitoring tevékenységgel és értékelések készítésével segíti a gyerekszegénység elleni térségi programok megvalósítását.

2020-ban fő kutatási témája annak vizsgálata volt, hogy mennyiben képes a szociális szakma elősegíteni a szegénységből való kiemelkedést és a társadalmi mobilitást. Országos reprezentatív adatfelvétel segítségével bemutatta a hazai családsegítő szolgálatok munkakörülményeit, a szociális munkások szakmaképét, szegénységgel és társadalmi mobilitással kapcsolatos attitűdjeit. Egy másik kapcsolódó kutatásban pedig azt vizsgálta, hogy milyen szerepet játszik a szociális szakma az iskolán kívüli hátránykompenzációban. A kutatási eredményekből egy angol nyelvű tanulmánykötet és egy magyar nyelvű szakcikk született. A tanulmányok segítik a szakpolitikai döntéshozást abban, hogy milyen területeket és hogyan kellene a helyi szociális ellátórendszert fejleszteni ahhoz, hogy képes legyen hatékony koordináló, katalizáló szerepet betölteni a szegénység csökkentése érdekében.

A szakmai tevékenységük másik pillérét a kutatócsoport kezdeményezésére 2020-ban létrejött Családtudományi Kutatási Centrum jelenti, amely a TK négy intézete és a Gyerekesély-kutató Csoport kutatóinak közös munkáján alapul. A Centrum célja a családok stabilitásának, a családon belüli kapcsolatok erősödésének és a családtagok jól-léte növelésének elősegítése kutatások révén. Az induló év egyik fő feladata a TK-ban folyó, családdal kapcsolatos kutatások áttekintése és a kapcsolódási pontok feltárása volt. Emellett kiemelt prioritást kapott az

együttműködési lehetőségek feltérképezése és közös kutatási program kidolgozása más hazai kutatóhelyekkel. Ennek eredményeképpen 2020-ban kidolgozásra és az ITM felé benyújtásra került egy témajavaslat Családi Kapcsolatok Nemzeti Laboratórium létrehozására, amelyet a TK a Semmelweis Egyetemmel, a Miskolci Egyetemmel és a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközponttal együttműködésben tervezett megvalósítani. A labor az alap kutatás, alkalmazott kutatás, fejlesztés hármasszisztemének innovatív alkalmazását tűzte ki célul, az alábbi vizsgálati és beavatkozási fókuszokkal: a partnerkapcsolatok minőségének javítása és rezilienciájának növelése; a fiatalok párkapcsolat- és családalapításának segítése; a (kora) gyermekkori fejlődés és lelki egészség elősegítése, a szülőség, szülő-gyermek kapcsolat támogatása; a rossz szülői bánásmód intervenciós kezelése, feltételeinek javítása. A témajavaslat ugyan nem kapott támogatást, azonban a TK a belső forrásaiból biztosította, hogy elkezdődhessen egyes résztémák kidolgozása.

A kutatócsoport fontosabb publikációi 2020-ban:

Gál, Róbert Iván – Medgyesi, Márton: Poor targeting? Targeting the poor? Redistribution in the Hungarian welfare system by age and socio-economic status. SOCIAL POLICY AND ADMINISTRATION 2020; 1– 16. <https://doi.org/10.1111/spol.12653>

Kopasz Marianna – Husz Ildikó: A család- és gyermekjóléti szolgálatok szerepe a társadalmi mobilitás elősegítésében – a munkatársak nézőpontjából. METSZETEK - TÁRSADALOMTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT, 9 (2). pp. 29-50.

Perpék, Éva (ed): Professional cooperation, disadvantage compensation in schools, professional well-being: the results of a Hungarian-Croatian comparative study. Abaliget Önkormányzata, Pécs, pp.165. ISBN 9786158167703

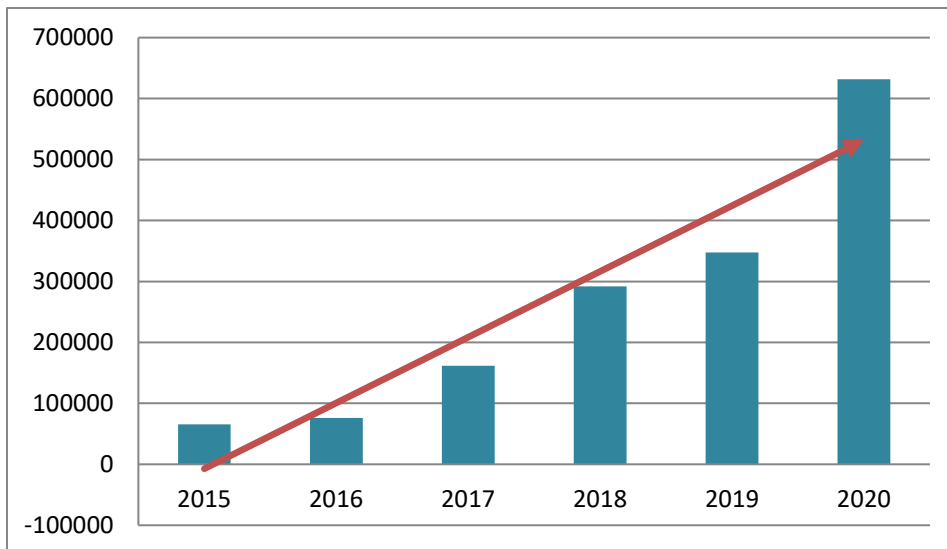
II. Tudományszervezési eredmények, események

1. A kutatóhely rövid bemutatása, főbb feladatai

A TK legfontosabb feladatának 2020-ban is a társadalmilag hasznos kutatási tevékenységet, kiváló minőségű publikációk megjelentetését, illetve a nemzetközi pályázati tevékenység erősítését tekintette.

A Kutatóközpont partnerként részt vesz a 2020-ban indult Mesterséges Intelligencia Nemzeti Labor munkájában. Két kiemelten fontos kutatási terület koordinálására és kutatóközponti szintű összefogásának céljával létrehozta a Családtudományi Kutató Centrumot, valamint a Társadalmi Ökológiai és Klímakutató Centrumot. Folytatódott az együttműködés a Kúriával, melynek keretében a bíróságok egységes jogalkalmazási gyakorlatának kialakításához nyújt a TK szakmai támogatást.

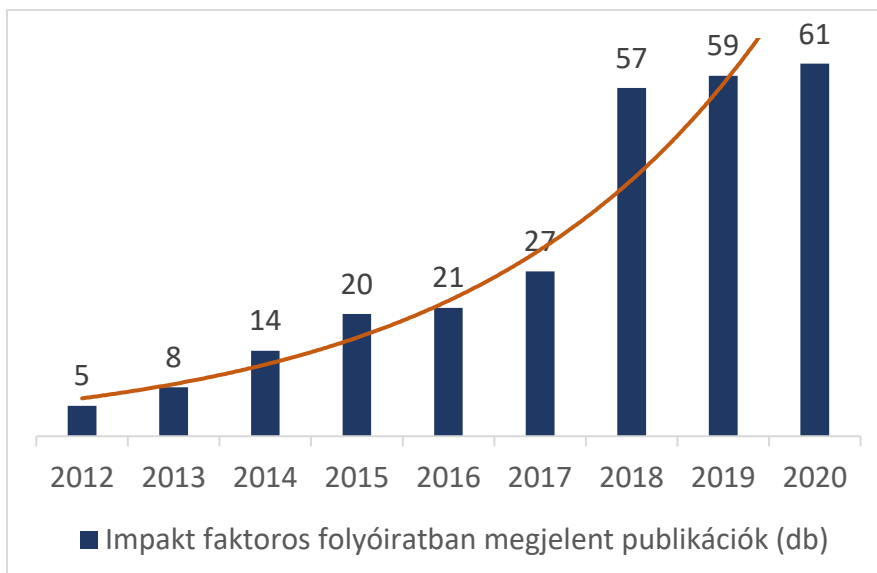
A TK kutatói sikeresen szerepeltek a hazai és a *nemzetközi pályázatokon* egyaránt, egyre magasabb támogatási összeget nyernek el (1. ábra). A nemzetközi pályázatok előkészítéséhez szakmai és adminisztratív támogatást nyújt a TK, lehetővé teszi az idegen nyelvű pályázatok nyelvi lektorálását is. 2020 folyamán a benyújtott 17 nemzetközi pályázatból hármat nyert el, az egyiket konzorciumvezetőként. A CODE EUROPE - Co-Deciding Europe: Civic Tech for Good Governance and Active Citizenship! projekt célja, hogy lehetővé tegye az e-részvételi projektek eredményeinek objektív összehasonlítását. A pályázatok kidolgozása nagy erőfeszítést és időráfordítást igényel, ezért a nagy értékű nemzetközi pályázatot benyújtó kollégák jutalomban részesülnek.

1. ábra: Nemzetközi pályázatokon elnyert támogatások (EUR)

A Kutatóközpont publikációs tevékenysége folyamatos minőségi javuláson esett át az elmúlt években. Egyfelől, tavaly mintegy 80-ra nőtt a TK kutatói által megjelentetett, szakmailag lektorált magyar nyelvű monográfiák és tanulmánykötetek száma.

Másrészt a nemzetközi publikációk területén is egyre több a rangos nemzetközi kiadónál (Oxford, Cambridge, Routledge) megjelenő könyv és könyvrészlet, valamint a Q1-es és D1-es, illetve impakt faktoros folyóiratokban is egyre növekvő számban publikálnak a TK kutatói. (2. ábra) A nemzetközi publikációs tevékenységet a Lektorálási alap támogatása segíti, mely a benyújtás előtt álló írások nyelvi lektorálását finanszírozza. A TK jutalmazza az impakt faktoros és Q1-es cikkek szerzőit, évente egyszer a legrangosabb publikáció publikációs Díjban részesül.

2. ábra: Q1 és impakt faktoros folyóiratban megjelent publikációk a TK-ban

2. A kutatóhely kiemelt beruházásainak rövid leírása

A Kutatóközpont 2020 folyamán igyekezett gyorsan alkalmazkodni a járványidőszak kihívásaihoz. Egyfelől, megteremtette a rendezvények online megrendezéséhez szükséges

technikai feltételeket, új támogatási formát hirdetett a kutatóknak az online konferenciák regisztrációs díjának finanszírozására („Mini” mobilitás), illetve új mobil eszközök beszerzésével lehetővé tette a home office munkavégzést a munkatársak számára.

Megkezdődött az elektronikus ügyintézési rendszer bevezetése, melynek keretében a TK adminisztratív ügyeit (szerződések, engedélyezések, nyomtatványok) egy elektronikus rendszeren keresztül lehet intézni. A gördülékeny ám biztonságos ügyintézés segíti, hogy a TK hiteles elektronikus aláírást biztosít az itt dolgozók számára.

3. A kutatóhely közcélú feladatainak (ha vannak) rövid bemutatása

A TK közcélú szolgáltatása *kutatási infrastruktúrák* kiépítése és fenntartása. Ennek keretében a SZTAKI-val közösen épített ki a társadalom- és természettudományi kutatások közötti interdiszciplináris együttműködés, valamint a mesterséges intelligenciára épülő társadalomtudományi kutatások korszerű infrastruktúrájának megteremtése érdekében egy új, könnyen kezelhető, nagy kapacitású Cloud-platfomot. Továbbra is üzemel a KSH Kutatószoba, melyet a KRTK-val közösen tart fenn a kutatóközpont: az infrastruktúra biztosításán túl annak használatához szükséges Stata szoftver oktatás szervezésére is sor került. A European Social Survey (ESS- ERIC) nemzetközi kutatási együttműködésnek a TK a kezdetektől tagja, 2020-ban a Kutatóközpont adott otthont az ESS legfontosabb szakmai szervezete, a ESS ERIC NC Forum Meeting számára, melyen az összes résztvevő ország és az ESS vezetői is részt vett, s melynek célja a 9. felmérési hullám előkészítése volt.

A TK a külső érdeklődők számára is szabadon hozzáférhető központi dokumentációs adatbázisa, a Kutatási Dokumentációs Központ (KDK) *tudományos adatgyűjteményeinek* köre folyamatosan bővült 2020-ban is. A KDK fő feladata a legnagyobb hazai társadalomtudományos kutatási infrastruktúrájának működtetése és fejlesztése: a Mesterséges Intelligencia Labor és a TK támogatásával gépi tanulással fejleszti a repozitórium metaadatainak minőséget, ami segíti az adatok kereshetőségét. A KDK emellett a TK-ban folyó kutatások adatkezelési terveivel és gyakorlataival kapcsolatos tanácsadási és adminisztratív feladatokat is ellát. Az ELKH-val és a HRDA-val (Research Data Alliance, Hungarian National Node, amelynek tagjává vált) együttműködve kutatóhálózati szintű kérdőívet készített a központok kutatási adatkezeléséről.

A TK *könyvkiadási* tevékenysége keretében 40 könyvet jelentetett meg 2020-ban, a TK Könyvkiadási Alap pályázati úton nyújtott támogatást a megjelentetéshez, 14 millió Ft értékben. A TK támogatásával megjelent könyveket néhány hónappal a megjelenés után szabadon letölthetővé tesszük a honlapunkon.

A Társadalomtudományi Kutatóközpont négy tudományterületen adja ki Magyarország vezető *társadalomtudományi folyóiratait*. A jogtudomány területén az Acta Juridica Hungarica és az Állam és jogtudomány folyóiratok; a kisebbségkutatás területén a Regio - Kisebbség Kultúra Politika Társadalom; szociológiai folyóirat, a socio.hu, valamint a Politikatudományi Szemle. A TK interdiszciplináris angol nyelvű folyóirata, az Intersections. East European Journal of Society and Politics bekerült a Scopus adatbázisába is, és a Scimago rendszerében Q2-es minősítést kapott. További, speciális kiadványok: Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Digitális könyvtár, Jogtudományi Hírlevél, Jogtudományi Kereső.

A kutatóközpont által szervezett *módszertani kurzusok* a tudományos kutatómunkához szükséges újabb módszerek, szoftverek használatára készítik fel az érdeklődőket, valamint

segítséget nyújtanak a fiatal kutatók számára a tudományos kutatómunka speciális módszereinek és készségeinek elsajátításához. A kurzusok nyitottak, azokon más kutatóintézetek, tudományos műhelyek kutatói, felsőoktatási intézmények oktatói és (MA) hallgatói is részt vehetnek. 2020 folyamán elsősorban online kurzusok rendezésére került sor: Kísérleti módszerek a politikatudományban, Hálózatelemzés, Academic writing.

A Társadalomtudományi Kutatóközpont kutatói rendszeresen végeznek *szakértői és tanácsadói tevékenységet* hazai és külföldi felkérők számára: nemzetközi és hazai testületek, szakértői bizottságok felkért szakértőiként, nemzetközi és hazai pályázati konstrukciók értékelőiként: 2020-ban 84 esetben segítették a hazai és külföldi szervek munkáját.

A Kutatóközpont, *gyakornoki programja* keretében, fogadja a magyarországi felsőoktatási intézmények BA, MA, és PhD hallgatóit, hogy gyakornokként bekapcsolódhassanak az intézetekben folyó kutatómunkába. A TK Gyakornoki Alap támogatása lehetővé tette, hogy a Felsőoktatási törvény rendelkezéseinek megfelelően, díjazásban tudja részesíteni a gyakornokokat. A program keretében 2020-ban 40 fiatal vett részt a TK intézeteiben folyó munkában.

A TK változatos formában igyekszik tudományos eredményeit eljuttatni az érdeklődő laikus közönségnek: podcast-sorozatában az aktuális legérdekesebb tudományos kérdésekről beszélnek kutatói; a fontosabb konferenciákról, vendégelőadásokról videók készülnek, amelyeket a Youtube-ra töltünk fel; a kutatók rendszeresen írnak blogokat és részt vesznek a szélesebb közönség számára szervezett science café-kon; a Facebook-on és a honlapon is közzéteszük az eredményeket, publikációkat, híreket.

4. A kutatóhely jeles eseményei (díjak, konferenciák stb.)

A TK kiemelkedően fontos nemzetközi rendezvénye volt 2020-ban az európai kutatási infrastruktúra, a European Social Survey (ESS) European societies through the prism of the European Social Survey c. rendezvénye November 12-én. A konferenciához kapcsolódóan került sor az ESS ERIC NC Forum ülésére is, amelynek szintén a TK adott (virtuális) helyet.

A Kutatóközpont adott otthont a hazai tudományos közösség jelentős szervezete, a Magyar Szociológiai Társaság éves konferenciájának a “A szociológia egy sikeres évszázad előtt?” címmel október 8–9-én.

Több olyan rendezvényre is sor került, mely a koronavírus járvánnyal kapcsolatos legújabb kutatási eredmények és reflexiók bemutatását tűzte ki célul: a Vírusnyertesek és vírusvesztések. Új politikatudományi eredmények a válság kapcsán, illetve Rogers Brubaker előadása Populism and the pandemic címmel 2020 júniusában.

A TK kiemelt nemzetközi projektjének, a DEMOS- nak jelentős eseménye volt továbbá a Populizmus a közpolitika- és a jogalkotásban címmel rendezett konferencia december 3-án.

A Social dynamics. Inequalities, integration, mobility, and migration c. konferencia, melyet a TK Mobilitás Kutatási Centruma szervezett 2020. novemberében, a Goethe Intituttal együttműködve.